

Jan Gancewski

Sprawozdania z międzynarodowych konferencji naukowych

Echa Przeszłości 8, 333-340

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Gancewski

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

SPRAWOZDANIA Z MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJI
NAUKOWYCH:
SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI
ZORGANIZOWANEJ Z OKAZJI 150-LECIA ISTNIENIA
I DZIAŁALNOŚCI HISTORISCHE VEREIN FÜR ERMLAND,
OLSZTYN 6–10 WRZEŚNIA 2006 R., PT: *RÜCKBESINNUNG
AUF EUROPA. HISTORIOGRAPHIE OST- UND WESTPREUßENS
IM DEUTSCH-POLNISCHEN DIALOG*;

*ERNST WIECHERT. W 120. ROCZNICĘ URODZIN.
WSPÓLCZESNE CZYTANIE PISARZA, MRĄGOWO, 24 MAJA 2007 R.;*

*RODZINA POLSKA NA WSCHODZIE. PRZESZŁOŚĆ
I WSPÓLCZESNOŚĆ, MRĄGOWO, 20-22 CZERWCA 2007 R.*

W Auli im. Marii i Georga Dietrich, na Wydziale Humanistycznym UWM odbyła się w dniach 6–10 września 2006 r. międzynarodowa konferencja z okazji jubileuszu Towarzystwa Historycznego Warmiaków. Celem konferencji oprócz stosownego uhonorowania Jubilata, jakim jest wspomniane Towarzystwo, było również przedstawienie etniczno-narodowościowych oraz wyznaniowych różnicowań, które występowały i występują do dzisiaj na terenie Warmii, a także Mazur oraz innych części dawnych Prus Wschodnich i Zachodnich. Konferencja została zorganizowana przez: Historische Verein für Ermland, Historische Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Olsztynie, Wspólnotę Kulturową *Borussia* oraz Muzeum Warmii i Mazur. W jej trakcie zostało zorganizowanych 5 sympozjów naukowych oraz objazd śladami Ferdynanda von Quast.

Dyskusja prowadzona m.in. przez przewodniczącego Historischer Verein für Ermland dra Hansa-Jürgena Karpa, prezesa Historische Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung, prof. dr Bernharta Jähniga oraz prezesa Wspólnoty Kulturowej *Borussia*, prof. Roberta Trabę, dotyczyła w wielu jej momentach paraleli historyczno-kulturowej, odnoszącej się do mieszkańców dawnych Prus Wschodnich, a przede wszystkim Warmii, oraz obecnych jej mieszkańców. Wskazywano przy tym, w jaki sposób należy podchodzić do problemu narodowościowego i wyznaniowego na terenie przeszłej i dzisiejszej Warmii i szerzej województwa warmińsko-mazurskiego, aby pielęgnować zarówno tradycję tych ziem i nie zapominać dawnych jej mieszkańców oraz żeby docierać do prawdy historycznej o tych ziemiach i pamiętać o złożoności ich historii, w tym przede wszystkim społecznej. W tym też

kontekście odbywało się szereg wystąpień oraz toczyła się wokół nich dyskusja. Zgromadzeni wypowiadali się o wspólnej tradycji historycznej i religijnej, nie zapominając przy tym, co ich dzieli i w jaki sposób należy niwelować różnice interpretacyjne w badaniu historii oraz w jaki sposób powinno się przewyższać istniejące i jeszcze ciągle powstające uprzedzenia i brak ciągłego dialogu społecznego. Istotne stwierdzenie padło z ust Winfrieda Lipschera. Konstatował, że obecne stosunki polsko-niemieckie nie są najlepsze i dlatego powinniśmy jako narody, a w tym przede wszystkim badacze, zajmujący się ich dziejami, dążyć do częstszych kontaktów, prowadzenia rzeczowego dialogu, aby w ten sposób zrozumieć lepiej uwarunkowania racji historycznych obydwu stron. Droga do tego prowadzi niewątpliwie poprzez lepsze poznanie dziedzictwa kulturowego ziemi warmińskiej i innych leżących w obrębie byłych Prus Wschodnich.

Konferencja została podzielona na 4 bloki tematyczne oraz jedną dodatkową sesję jubileuszową, poświęconą 150 – leciu Historischen Vereins für Ermalnd. Pierwszego dnia pod przewodnictwem merytorycznym, piszącego te słowa, odbyła się sesja naukowa pt. *Historiographie*. Swoje referaty wygłosili na niej: dr Hans-Jürgen Bömelburg z Lüneburga, nt.: *Die moderne Historiographie Ost- und Westpreußens als Geschichte einer ostmitteleuropäischen Region – Chancen und Gefahren im Europa der Nationen*; prof. Robert Traba z Berlina i Warszawy, pt.: *Konfessionen und nationale Identitäten* oraz na zakończenie prof. Janusz Jasiński z Olsztyna, nt.: *Die ermländische Identität im Verständnis ermländischer Historiker der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts*.

Po południu tego samego dnia odbyły się główne uroczystości 150-lecia Ermländische Historische Vereins. Zebranych gościły sale zamku olsztyńskiego, pozostające w gestii Muzeum Warmii i Mazur. W kolejności odbyło się: zwiedzanie zamku biskupów warmińskich, prowadzone przez Andrzeja Rzempołucha oraz prof. Christofera Hermana, msza święta w kościele pod wezwaniem św. Jakuba oraz zasadnicze uroczystości w salach kopernikańskich zamku. Po zakończeniu tej części została otwarta wystawa, pt. *Ermländische Ansichten. Ferdinand von Quast und die Anfänge der Denkmalpflege in Preußen und Ermland*.

W czwartek 7 września, drugiego dnia konferencji, odbyły się dwie sesje naukowe. Sesja przedpołudniowa była poświęcona *Geschichtsvereins*. Obrady toczyły się pod przewodnictwem prof. Bernharta Jähniga z Berlina. Zostały przedstawione 4 referaty. W kolejności zostały wygłoszone: dra Petera Letkemanna z Berlina: *Der Copernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst zu Thorn*; dra Mario Glauerta również z Berlina: *die Historische Verein für Ermland*; prof. Jochena Dietera Renge z Greifswaldu: *Die Litauische Literarische Gesellschaft* oraz jako ostatni: prof. Grzegorza Jasińskiego z Olsztyna, nt.: *Die Literarische Gesellschaft Masovia*. Po przerwie obiadowej obrady były kontynuowane na sesji pt.: *Geschichte*. Jej przewodniczącym był dr Hans-Jürgen Karp z Marburga. W trakcie obrad wygłoszono 4 referaty: dr Michael Hirschfeld z Vechty mówił nt.: *Bischofswahlen und Nationlitätenfrage von*

Kulturkampf zum Ersten Weltkrieg. Ein zentrales Konfliktfeld zwischen Staat und katholischer Kirche in den Bistümern Ermland und Kulm. Jako druga zaprezentowała swój referat dr Christa Stache z Berlina, nt.: *Das Wirken des Gustav-Adolf-Vereins in Masuren und dem Ermland.* Następne dwa referaty został wygłoszone przez przedstawicieli olsztyńskiego środowiska historycznego. Jako pierwszy z referentów polskich, a trzeci w tej sesji, głos zabrał ks. prof. Andrzej Kopiczko z referatem pt.: *Aus der Prosopographie des ermländischen Klerus 1933-1945*, a później ks. prof. Alojzy Sztorc, nt.: *Deutsch-polnische Kooperation bei der Edition von Quellen.*

W ostatnim dniu konferencji, 8 września, nie licząc, czekających jeszcze, dwóch dni objazdów naukowych po Warmii, pod przewodnictwem prof. Roberta Traby odbyła się kończąca konferencję sesja naukowa. Została zorganizowana na zasadzie dwóch panelów dyskusyjnych. W pierwszym głos zabrali: Karolina Lang z Kassel nt.: *Ermländer in Deutschland*; dr Reinhard Goltz z Bremen, nt.: „*Ach, Deutsch könnt ihr auch*” – *Sprachliche Fremdheitserfahrungen und Integration ostpreußischer Flüchtlinge in Norddeutschland nach dem Zweiten Weltkrieg* oraz prof. Wojciech Łukowski z Warszawy, nt.: *Heutige Bewohner Ermlands und Masuren.* W drugim panelu, który przebiegał wokół przewodniej myśli: *Was verbindet und was trennt uns*, wzięli udział m.in.: dr Stefan Hartmann z Berlina, prof. Grzegorz Jasiński z Olsztyna, Winfried Lipscher z Berlina. Moderatorem tej dyskusji był ks.bp.dr Jacek Jezierski. Wzięli w niej udział nie tylko wymienieni badacze, ale również licznie zgromadzeni słuchacze, zarówno ze strony polskiej jak i niemieckiej. Dyskurs miał bardzo żywy przebieg i świadczył przede wszystkim o tym, że można i należy podejmować i kontynuować dialog polsko-niemiecki, zarówno na poziomie zamierzonych i prowadzonych badań, jak również na poziomie społeczeństw. Zostało jeszcze wiele kwestii do przedyskutowania i wyjaśnienia. Najistotniejsze, co podkreślali licznie zgromadzeni uczestnicy konferencji, wiadomo o czym musimy rozmawiać i w jakim kierunku te rozmowy muszą być prowadzone; chcemy rozmawiać i to czynimy – podkreślali zarówno Polacy jak i Niemcy.

Ostatnie dwa dni spotkania przebiegły pod hasłem: *Exkursion zu Stadt- und Dorfkirchen des Ermlands. Auf den Spuren von Quast.*

Pierwszego dnia objazdu, uczestnicy konferencji udali się do kościoła kolegiackiego w Dobrym Mieście, ratusza i kościoła parafialnego w Orniecie, katedry pod wezwaniem św. Katarzyny i bramy wjazdowej do zamku w Braniewie, założenia katedralno-obronnego we Fromborku. Drugi dzień objazdu zszedł na wycieczce do: zamku w Lidzbarku Warmińskim, kościoła parafialnego w Kiwitach, kościołów w Sułowie i Sątopach oraz do zamku i katedry w Reszlu i na zakończenie do kościoła parafialnego w Tłokowie.

Konferencja była dwujęzyczna i dodatkowo tłumaczona symultanicznie. W jej ostatnim dniu odbyło się również w sali obrad Rady Wydziału Humanistycznego im. Profesora Bartoszewicza posiedzenie Historische Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung, na którym omawiano bieżące

problemy badawcze członków Komisji oraz plany naukowe, w tym międzynarodowe, do podjęcia na przyszłość.

Należy podkreślić z całą mocą, że ciągły rozwój badań nad dziejami Warmii i Mazur oraz dawnych Prus jest możliwy dzięki wieloletniej współpracy polskiej i niemieckiej. Razem uczestniczymy w konferencjach, dyskutujemy, bierzemy udział we wspólnych projektach naukowych, przeprowadzamy kwerendy w Niemczech i w Polsce. Na niwie naukowej nie ma między badaczami z obu stron Odry większych różnic – wiele wspólnych stanowisk zostało wypracowanych przez ostatnie prawie 40 lat współpracy; gorzej w kontaktach między społeczeństwami – tu jeszcze istnieje dużo barier i uprzedzeń; trzeba je niewątpliwie przełamać i pokonać. To motto m.in. na kolejne spotkania tych i nie tylko grup badaczy i towarzystw.

* * *

W 2007 r. w 120 rocznicę urodzin Ernesta Wiecherta, ważnego dla literatury mazurskiej pisarza obchodzony jest w Mrągowie Rok Ernesta Wiecherta. Z tej okazji została zorganizowana – przez Koło PTH w Mrągowie, przy współudziale Oddziału PTH w Olsztynie oraz Urzędu Miasta w Mrągowie – międzynarodowa konferencja naukowa pod tytułem: *Ernst Wiechert. W 120 rocznicę urodzin. Współczesne czytanie pisarza* (Mrągowo 24 maja 2007 r.).

Ernst Wiechert (1887–1950) był prozaikiem i poetą. Opublikował: 13 powieści, ok. 50 nowel i opowiadań, 4 sztuki teatralne, 40 bajek oraz 6 publicznych przemówień. Staje się coraz bardziej popularny. Jego dzieła docierają również poza teren Warmii i Mazur. Badacze literatury coraz częściej sięgają po jego utwory. Stąd też pomysł konferencji, w trakcie której zostało wygłoszonych osiem referatów z różnych ośrodków naukowych i uniwersyteckich. Wśród nich można odnaleźć takie nazwiska badaczy problematyki jak: prof. Zbigniew Chojnowski, prof. Eugenia Łoch, czy prof. Danuta Szymonik. Uroczystego otwarcia sesji dokonali Burmistrz Miasta Mrągowa Otolia Siemieniec oraz Prezes Olsztyńskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego dr Andrzej Korytko. Cel konferencji oraz jej program przedstawił wiceprezes olsztyńskiego Oddziału PTH, dr Jan Gancewski. Konferencja odbyła się w dwóch sesjach. Sesji przedpołudniowej przewodniczył dr Jan Gancewski oraz dr Sławomir Sobieraj, a popołudniowej prof. Zbigniew Chojnowski. Jako wprowadzenie do konferencji warto przytoczyć słowa prof. Z. Chojnowskiego z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie: *Nadchodzi nowy czas czytania Wiecherta, czas wnikania w jego twórczość*. Na potrzeby konferencji zaplanowano 10 wystąpień, z których, z przyczyn niezależnych od organizatorów, nie zostały wygłoszone 2 referaty. Swoje prace przedstawił: prof. Zbigniew Chojnowski z UWM w Olsztynie, nt.: *Recepcja Ernesta Wiecherta w Polsce po II wojnie światowej*; dr Elżbieta Konończuk z Uniwersytetu w Białymstoku, nt.: *Wiechertowskie narracje pamięci*; dr Arkadiusz Morawiec z Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi,

nt.: *Życie pobożowe – uwagi na marginesie powieści „Missa sine nomine”*; dr Dariusz Bawoń z Akademii Podlaskiej w Siedlcach, nt.: *W poszukiwaniu raju utraconego. Doświadczenie religijne w prozie Ernsta Wiecherta*; dr Sławomir Sobieraj z tego samego ośrodka z referatem pt.: *Twórczość Ernsta Wiecherta a kultura pogranicza*; mgr Ewelina Szadkowska z Uniwersytetu Łódzkiego, przedstawiła pracę nt.: *Wobec nazizmu – „Missa sine nomine” Ernsta Wiecherta i „Syn zadżumionych” Tadeusza Nowakowskiego*. Referaty przedstawili również: prof. Danuta Szymonik z Akademii Podlaskiej w Siedlcach, nt.: *Ernsta Wiecherta „Dzieci Jerominów” wobec gatunku powieści rodzinnej*; dr Wienczyśław Niemirowski z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, nt.: *Oblicze narodowego socjalizmu w powieści Ernsta Wiecherta „Dzieci Jerominów”*.

Głębokie analizy literaturoznawcze, historiozoficzne, socjologiczne i filologiczne towarzyszyły poszczególnym aspektom prezentowanym przez badaczy. Dyskusja panelowa po obydwu sesjach konferencji, była bardzo rzeczowa i wnikliwa. Opierała się przede wszystkim na słusznym twierdzeniu referentów o odejściu od sentymentalnego traktowania twórczości Wiecherta a poszukiwania w niej prawdy o czasie i ludziach tych ziem, na których żył i tworzył, czyli prawdy o ziemiach mazurskich, spojrzenia bardziej obiektywnego na losy społeczeństwa tego regionu Europy. „Nowa era” czytania Wiecherta powinna być pozbawiona tła politycznego i uprzedzeń istniejących po II wojnie światowej, a wskazywać na uniwersalizm w jego twórczości i wartości, które cały czas pozostają aktualne, chociażby rozprawy z reżimem nazistowskim. Była to, zatem próba historycznego spojrzenia na twórczość Wiecherta, ale również próba rozpoczęcia szerszej dyskusji o czasach opisywanych przez niego i ich wymiarze rzeczywistym. Konferencja wynikła przy tym bardziej z rzeczowego zainteresowania Wiechertem niż z samych pobudek rocznicowych – to szczególnie podkreślali zgromadzeni na niej badacze. Na zakończenie należy dodać, że konferencja wywołała duże zainteresowanie nie tylko w środowisku literaturoznawców i historyków, ale również gości z Niemiec. Stała się platformą do dialogu i wymiany poglądów o czasach, w których tworzył Wiechert i o jego przekazach.

* * *

Staraniem Wydziału Humanistycznego UWM w Olsztynie, Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olszynie, Stowarzyszenia Uczonych Polskich Ukrainy, odbyła się w dniach 20–22 czerwca 2007 r. w Mrągowie I międzynarodowa¹ konferencja naukowa z cyklu: *Rodzina Polska na Wscho-*

¹ Zamiarem organizatorów było skupienie przedstawicieli różnych środowisk naukowych w kraju oraz poza jego granicami, a także osób nie pracujących w instytucjach naukowych i badawczych, interesujących się problematyką konferencji, chociażby z racji swoich „kresowych” dziejów rodowych i historii rodzinnych. W cyklu zostały zaplanowane 4 konferencje. Oprócz opisywanej, w tym samym roku we wrześniu w Odessie oraz w Kirowogradzie, a także na zakończenie cyklu, w czerwcu 2008 r. ponownie w Mrągowie.

dzie. Skupiła badaczy z różnych ośrodków krajowych i zagranicznych. Zaplanowano 5 sesji, wygłoszenie 34 referatów przede wszystkim polskich, ukraińskich, ale także uczonych z Białorusi i Litwy. Z przyczyn niezależnych od organizatorów 12 referentów, zarówno z Polski jak i z zagranicy, nie dotarło na konferencję, obiecując dostarczyć swoje wystąpienie w formie drukowanej do planowanej publikacji. Ponadto uczestnikom zaproponowano 2 prezentacje nowości wydawniczych związanych z tematyką konferencji, a dotyczących dziejów Polaków na Ukrainie, a mianowicie: autorstwa Marii Korybut-Marciniak – *Rodzina Korybut-Daszkiewiczów. Zarys dziejów* oraz wydawnictwa zbiorowego, pt.: *Polacy na południowej Ukrainie XVII–XX w.* pod redakcją naukową: Tomasza Ciesielskiego, Edwarda Czapiewskiego, Andrzeja Korytki, Wiaczesława Kusznira i Henryka Strońskiego².

Konferencję otworzył prof. Krzysztof Mikulski, prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego. Wskazał na konieczność prowadzenia badań nad dziejami rodziny polskiej, przede wszystkim ze względu na cenny materiał historyczny i porównawczy tych badań. Wspomnił, że dotychczasowe badania nie wypełniły istniejącej jeszcze luki badawczej, chociażby ze względu na liczne archiwalia, do których należy dotrzeć i opracować. Podobnego zdania byli współorganizatorzy konferencji: prof. Norbert Kasperek, dziekan Wydziału Humanistycznego UWM w Olsztynie, prof. Henryk Stroński, prezes Stowarzyszenia Uczonych Polskich Ukrainy oraz dr Andrzej Korytko, prezesa olsztyńskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego. Wprowadzającym był dr Jan Gancewski, przewodniczący Koła PTH w Mragowie.

Pierwszej sesji przewodniczył dr A. Korytko. Referentami byli: prof. E. Czapiewski z Wrocławia z referatem nt.: *Odpowiedzialność-polskość-misja na Kresach. Rodzina ziemiańska na Ziemiach Zabrzanych jako reduta polskości po Powstaniu Styczniowym do początków XX w.* Pod nieobecność dwóch wybitnych badaczy z Ukrainy: prof. Wiaczesława Kusznira z Odessy oraz prof. Włodzimierza Kryvoszeji z Kijowa, głos zabrał prof. Henryk Stroński z Olsztyna artykułem pt.: *Skazani na wynarodowienie. Z życia rodzin polskich na Ukrainie po drugiej wojnie światowej.* Artykuł został przygotowany wspólnie z mgr. Mikołajem Strońskim. Następnie głos zabrali: dr Piotr Florek z UWM w Olsztynie nt.: *Ród Wiśniowieckich a Dymitr I Samozwaniec*; prof. Jan Rzońca z Opola z referatem pt.: *Tragiczne losy Maryny Mnischówny żony dwóch Dymitrów Samozwańców*; dr Igor Kryvoszeja z Humania nt.: *Z historii rodu Potockich herbu Pilawa* oraz dr Beata Nykiel z Krakowa z referatem pt.: *Kalinowscy herbu własnego na Bractwoszczyźnie.*

W sesji popołudniowej pierwszego dnia konferencji przewodniczył prof. Norbert Kasperek. Wygłoszono pięć referatów: dr. T. Ciesielski z Opola, nt.: *Na Podolu i stepach nadczarnomorskich. Działalność polityczna, gospodarcza*

² *Polacy na południowej Ukrainie XVII – XX wiek*, pod red. T. Ciesielskiego, E. Czapiewskiego, A. Korytki, W. Kusznira, H. Strońskiego, Olsztyn-Opole-Wrocław-Odessa 2007, ss. 227, il., mapa.

i społeczna Ścibor-Marchockich koniec XVIII w. – początek XX w.; dr. Andrzej Michalski ze Słupska, nt.: *Dzieje rodzin wsi Przytuchówka w powiecie wołyńskim*; prof. Orest Krasiwskij z Lwowa i Poznania, nt.: *Rodzina polska w Galicji. Szeptyccy*; dr. Norbert Morawiec z Częstochowy, nt.: *Rzeczypospolita, katolicyzm, kresy. Maryna Mieczysławska w historiografii polskiej XIX w.* oraz dr Marian Czyżewski z Olsztyna, nt.: *Józef Konrad Korzeniowski i Mariusz Zaruski a trwałe wartości kresowego patriotyzmu*.

Drugi dzień obrad otworzyła sesja przedpołudniowa, prowadzona przez prof. Michała Dobrynina z Brześcia nad Bugiem. Swoje prace zaprezentowali: mgr Marek Bodnar z Białegostoku. Jego wystąpienie dotyczyło: *Losów polskich rodów kresowych*. Mgr Maria Korybut-Marciniak z Olsztyna wystąpiła z referatem pt.: *Rodzina ziemiańska na kresach w XIX w. w świetle losów rodziny Korybut-Daszkiewiczów*. Następnie głos zabrał prof. Tadeusz Epsztein z Warszawy. Jego wystąpienie nosiło tytuł: *Przekaz tradycji w rodzinach ziemiańskich na Ukrainie w II połowie XIX w.* Doc. Polina Barwińska z Odessy, zaprezentowała referat, nt.: *Szkoła i koledzy w życiu dzieci z polskich rodzin w Odessie na początku XX w. (W świetle korespondencji i wypracowań szkolnych M. Obuch-Woszczetyńskiej)*. Ostatnim przed przerwą obiadową był prof. Selim Chazbijewicz z Olsztyna z referatem pt.: *Generał Maciej Sulkiwicz, Polak i Tatar, premier Demokratycznej Republiki Krymu w czerwcu-październiku 1918 r.*

IV sesji popołudniowej przewodniczył prof. Selim Chazbijewicz, głos zabrali: mgr Barbara Klimczyk z Opola, nt.: *Wkład naukowy lwowskiej rodziny Brzuchnalskich w rozwój polskiej myśli humanistycznej*; prof. Maria Ankudowicz-Bieńkowska z Olsztyna, nt.: *Kościół i muzyka w życiu rodziny Kalinowskich w Wilnie w okresie międzywojennym*; mgr Aleksandra Sheybal-Rostek z Warszawy z referatem pt.: *Z życia rodziny Szejbaków w Krzemieńcu w okresie międzywojennym*; mgr Ewa Górniak z Olsztyna, nt.: *Związki ukraińskie Stanisława Stępkowskiego* oraz prof. Michał Dobrynin z referatem: *Tragedia rodziny Rottów z Wierchowiczów*. Wsparcia profesorowi udzieliła mgr Anita Staszkievicz, która odczytała referat.

Ostatniego dnia w sesji przedpołudniowej, kończącej konferencję zabrała głos mgr Anita Staszkievicz z Warszawy, która przedstawiła referat pt.: *Między Kościołem a Cerkwią. Świadomość religijna polskiej rodziny na Ukrainie*. Sesji przewodniczył prof. Henryk Stroński, współorganizator konferencji. On też był moderatorem dyskusji panelowej na zakończenie obrad. Dominowały sprawy historii Polski i Ukrainy, społeczeństw tych państw oraz wzajemnych relacji we wspólnych dziejach na przestrzeni wieków. Konferencja zakończyła się wycieczką do św. Lipki (bazylika mniejsza) – Reszla (zamek) – Łęzan (pałac). Goście mogli podziwiać perły architektury i sztuki Warmii.

Konferencja była sprawnie zorganizowana i miała duży oddźwięk. Przybliżyła uczestnikom – licznie zgromadzonym słuchaczom (studentom, nauczycielom mragowskich szkół, uczniom i osobom, którzy przybyli na nią ze

względu na sentymentalne wspomnienia „kresowe”) najnowsze wyniki badań z dziejów *Rodziny polskiej na Wschodzie* oraz rezultaty źródłowych poszukiwań archiwalnych, przede wszystkim zagranicznych, tych najcenniejszych dla historyka zajmującego się tą problematyką, bo najbardziej obiektywnych. Referaty głosili nie tylko historycy, ale również badacze społeczeństwa, politolodzy, demografowie, historycy sztuki, literaturoznawcy, znawcy książek. Prezentowała przeżycia i doświadczenia wielu rodów polskich, których spadkobiercami byli uczestnicy konferencji, zarówno spośród referentów, jak i przybyłych gości.

Danuta Kasperek

Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

V POWSZECHNY ZJAZD ARCHIWISTÓW POLSKICH, OLSZTYN, 6-7 WRZEŚNIA 2007 R.

W dniach 6–7 września 2007 r. na terenie miasteczka uniwersyteckiego Kortowo w Olsztynie odbył się V Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich. Powszechne Zjazdy organizowane są przez archiwistów co 5 lat. Pierwszy miał miejsce w 1986 r. w Przemyślu, następnie archiwiści zjeżdżali się do Warszawy, Torunia i Szczecina. Zjazd w Olsztynie obradował pod hasłem „Archiwa polskie w nowoczesnym społeczeństwie”.

Głównym organizatorem spotkania było Stowarzyszenie Archiwistów Polskich (dalej SAP) i Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych (dalej: NDAP). Po raz pierwszy dołączyły się dwie kolejne organizacje: Stowarzyszenie Archiwistów Kościelnych i Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Informacji Niejawnych. Dużego wsparcia udzielił Wydział Humanistyczny UWM.

Przygotowania do zjazdu rozpoczęły się ponad dwa lata wcześniej. Powołano dwa komitety: Programowo-Naukowy i Organizacyjny. Do udziału w Komitecie Programowo-Naukowym zostali zaproszeni prof. Jarosław Poraźński, prezes Zarządu Głównego SAP, mgr Eugeniusz Borodij, dr Zbigniew Pustuła, prof. Krzysztof Strykowski, prof. Władysław Stępnia, mgr Henryk Krystek – członkowie Zarządu Głównego SAP, dr Władysław Chorążyczewski, przewodniczący Oddziału SAP w Toruniu i mgr Marlena Koter, dyrektor Archiwum Państwowego w Olsztynie i przewodnicząca Oddziału SAP w Olsztynie, następnie przewodniczący Sekcji SAP-u: dr Hanna Krajewska, mgr Ewa Suchmiel, mgr Leszek Bodio i mgr Przemysław Wojciechowski, z NDAP: naczelny dyrektor dr Sławomir Radoń, dalej: dr Andrzej Biernat, dr Jacek Krochmal, dr Tadeusz Krawczak, z ośrodków akademickich: prof. Bohdan Ryszewski (UWM), prof. Norbert Kasperek (UWM), ks. prof. Andrzej Kopiczko (UWM), prof. Stanisław Sierpowski (UAM), prof. Janusz Tandecki (UMK),